

7241
28.03.2018**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

Aşağıdaki sorularımın **Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş** tarafından Anayasanın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Leyla BİRLİK

Şırnak Milletvekili

İnsanlık tarihi adına şimdiye kadar bilinen tüm bilgilerin tekrar gözden geçirilmesini sağlayan dünyanın bilinen ilk tapınağı Göbekli Tepe, Urfa'nın Örencik (Xerawreşk) köyü yakınlarında arkeolojik bir sit alanı olarak bilinmektedir.

UNESCO Dünya Mirası adayı olarak gösterilen ve “dünyanın en eski tapınağı” olarak tanınan Göbekli Tepe, uzun yıllar kazı ekibi üyesi olarak çalışan Çiğdem Köksal-Schmidt'in, ören alanında iş makineleri kullanıldığını gösteren fotoğraf ve videoları sosyal medyada paylaşmasının ardından gündeme gelmiştir. UNESCO Dünya Mirası kriterlerinin 10'undan dokuzuna sahip Hasankeyf'te yaşanan tahribattan sonra bu kez de kamuoyu Göbekli Tepe'deki bu yeni görüntüler sarsılmıştır. Kamusal alanda oluşan tepkiler üzerine Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, gerçekleştirilen tüm çalışmaların, bakanlık gözetimi altında olduğu belirtilerek, “Sosyal medya paylaşımlarında ve bazı basın yayın organlarında yer alan haberlerde iddia edildiği gibi, alandaki tarihi yapılara zarar verilmesi gibi bir durum kesinlikle söz konusu değildir. İddialar mesnetsiz ve bilimsellikten uzaktır” denilmiştir. Benzer şekilde, çalışmaların müze denetiminde yapıldığını ifade eden bir kurum yetkilisi ise “Göbekli Tepe'deki çalışmalar çevre düzenlemesi projesi kapsamında alanın UNESCO'ya hazırlanması ve ziyaretçilerin alana daha kolay ulaşması amacıyla yapıldığını belirtmiştir.

Ancak, basına yansıyan fotoğraflarda yeni yapılan yürüyüş yolunun bordür taşlarını sabitlemek için çimento harç kullanıldığı görülmektedir. Bu uygulamaların alanın peyzajıyla, kültürel dokusuyla uyumlu olması, alanda mümkün olduğunca küçük müdahalelere neden olacak esnek,

79445

geri dönüşü kolay tasarımlarla ve yüksek standartlarla gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunun sağlanması için de alanda çalışan disiplinlerinin mutabakatı ile karar alınması önemlidir. Oysa, yol hakkındaki projenin eşgüdüm kurulunun bilgisi dâhilinde olmadığı uzmanlar tarafından ifade edilmektedir. İlgili yönetmeliğe göre eşgüdüm ve denetleme kurulları alandaki çalışma programları hakkında bilgilendirilmelidir. Ne yazık ki Göbekli tepeden gelen fotoğraflar ve bilgiler yol örneğinde görüldüğü gibi, arkeolojik sit alanlarında beklenen hassasiyetin uzağında bir yönetim, tasarım ve uygulama sürecini göstermiştir. Bir arkeolojik sitte çevre düzenlemesi kapsamında bir yolu değil de doğal çevre ile uyumsuz, küp kırma taş ve bordürleri ile tipik bir şehir caddesi yapıldığı ortadadır.

Bu bağlamda;

- 1- UNESCO Dünya Mirası adayı olarak gösterilen Göbekli Tepe gibi uygarlık tarihinin merkezlerinden biri olan bir alanda, uzmanların bilgisine başvurmada özensizce çalışmaların yürütülmesi kararı hangi kişi ve/veya kurulun onayıyla alınmıştır?
- 2- Göbekli Tepe’de yol hakkındaki projede ne tür malzemeler kullanılmıştır? Söz konusu malzemeler seçilirken uzmanlara danışılmış mıdır?
- 3- Arkeolojik çalışma alanlarında hangi yönetmelik esasına göre çalışmalar yapılmaktadır? Göbekli Tepe’de yönetim planı nasıl çalışmaktadır?
- 4- Göbekli Tepe’de şuan yürütülen söz konusu çalışmaların tarihi yapılara zarar verilmemesi için Bakanlığınız ne gibi tedbirler almıştır?
- 5- Kültür varlığına zarar verilmemesi ve UNESCO Dünya Mirası koruma ilkesi olan özgünlük ve bütünlüğün bozulmaması için Göbekli Tepe’de gerekli önlemler alınmış mıdır? Konuya ilişkin incelemenin yerinde yapılması için tarafsız uzmanlardan oluşan herhangi bir heyeti Göbekli Tepe’ye göndermeyi düşünüyor musunuz?
- 6- Göbekli Tepe’de alan yönetim planı belirlenirken sınırlarda koordinasyonu sağlayacak sistemi çalıştırmakla görevli alan başkanı, danışma, eşgüdüm ve denetleme kurulu görevlendirilmiş midir? Göbekli Tepe’de “yol hakkındaki proje” eşgüdüm kurulunun bilgisi dâhilinde midir?
- 7- Son yıllarda “restorasyon ve koruma” adı altında yapılan kaç ören yerinde kaç projeniz bulunmaktadır? Bu projelerden kaç sponsor firmalarca yürütülmektedir? Söz konusu firmalar hangileridir?